

Свідчення очевидців

*Березовська (Шавліньська) Ніна Іванівна,
1927 р.н. Уродженка села Строків.*

Наша сім'я – мама, тато та п'ятеро дітей, – жила не дуже заможнo. Голодна смерть 1933 року не обійшла і нашу сім'ю. Хоч тато і був здоровий, високий чоловік, але в жнива помер від виснаження та голоду. Померла також шістнадцятирічна сестра Василина. На кутку, де ми проживали, померло в ті роки дуже багато людей. Вечором, розмовляючи з мамою, говорили про чиюсь садибу чи оселю, то мама дуже багато називала осель, в яких після голоду ніхто в живих не залишився.

*Троханчук Ярина Антонівна,
1930 р.н. Уродженка села Строків.*

Наша сім'я Березовських – батько Антоң, мати Ольга, троє дітей – мали середні сільські статки. В 1932 році в колгосп не вступили. То за це бригада активістів з хати забрала все. Тато замурував два мішки зерна – знайшли і забрали, з погребя забрали всю картоплю. В господарстві залишилась лише одна телиця, мама її роздоїла і за тим молоком виживали. Але найменша дитина в нашій сім'ї все таки померла від недоїдання... По сусідству жила багатодітна родина з 18 дітей, померли майже всі. Залишились лише мати і дочка Ганя.

*Шаблевська Віра Петрівна,
1921 р.н. Уродженка села Строків.*

До сьогодні проживаю в батьківській хаті по вулиці Шевченка, 6 (Комишани), яку побудували батьки в 1923 році.

В 1932 році батька репресували і відправили на три роки на поселення в Архангельську область, звідти він не повернувся. Сім'я залишилася без підтримки. Під час батькового арешту конфіскували майно. Мати і ми, двоє дітей, старалися вижити як могли.

В 1932 році за греблю по лисовецькій дорозі було «воєводство». Люди наймалися на роботу, щоденно брали по 50 чоловік строківчан. Але всіх не брали туди. Мене з сусідською дівчинкою в 12 років взяли на роботу. Ганяли «трещоткою» вороння на кукурудзі. Пізніше дали мені іншу роботу – носити обіди орачам на поле. Так я працювала ціле літо. Кожного дня заробляла по 600 грамів хліба та 50 копійок грішми. А дівчинка, яка зі мною працювала (ім'я не пам'ятаю) померла, вимерла також вся її сім'я.

*Цівун Євгенія Марківна,
1922 р.н. Уродженка села Строків.*

Брата мого батька Кузьму Цівуна розкуркулили і всю родину вислали на Донбас. Ми жили на вулиці, що простягнулася до села Голуб'ятин, хати були лише з однієї сторони, а з другої – на полі стояли військові. Говорили, що то була артшкола, яка тримала в господарстві свиней, овечок. Коли почався голод, командир цієї частини (Лебедев) дуже допомагав голодуючим людям, особливо дітям. Я хоч була малою, але мене взяли доглядати свиней.

Працювала я поденно за харчі. В нашому господарстві у тата був кінь. І коли люди почали масово мерти від голоду, його заставили звозити мертвих на кладовище. Тато говорив, що мерлі цілі сім'ї, лежали в хатах по декілька днів. Сім'я татових кумів Мовчанів була великою, після голоду залишилося лише декілька душ.

Або як не згадати про велику родину Вовчків? Родина була заможна, багатодітна. Вовчок Талимон був хазяїном, мав машину молотарку. Молотив собі, пускав людей, щоб обмолотили снопи. Родину розкуркулили, вислали з села ще до голодовки. Але через деякий час родина повернулася в село і зліпила собі глиняну хату.

Покрили її колоницею (снопи вмочали в глиняну бовтанку і покривали хату). Помалу розживались і вдруге попали під розкуркулення. Люди в селі довго згадували, що сім'я мала видавати дочку заміж. Чекали сватів з Павлочі. Трохи приготувалися. Але попереду сватів навідалися активісти. Забрали наїдки геть з печі в банях. Сім'ю вислали невідомо куди, в село вони більше не повернулися.

Тато мій помер вже після голоду в 1934 році. Мама казала, що після голодовки в цьому році в селі пішло із життя лише четверо людей: наш батько, втопився солдат Качура, брат Василя Несторової обгорів біля молотарки в жнива, і ще один чоловік.

Свідчення збрала та записала директор Строківського Будинку культури Заболотня Г. М.